

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL PRITARIMO PALANGOS LOPŠELIO-DARŽELIO „NYKŠTUKAS“ 2024–2025 METŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI

2023 m. gruodžio 21 d. Nr. T2-313
Palanga

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programų gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų gairių patvirtinimo“, Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, Palangos miesto savivaldybės taryba nusprendžia:

1. Pritarti Palangos lopšelio-darželio „Nykštukas“ 2024–2025 metų ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).
2. Nustatyti, kad šis sprendimas galioja iki 2025 m. rugpjūčio 31 d.

Meras

Šarūnas Vaitkus

PRITARTA

Palangos miesto savivaldybės tarybos

2023 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T2-313

PATVIRTINTA

Palangos lopšelio-darželio „Nykštukas“

direktoriaus 2023 m.

d. įsakymu Nr.

PALANGOS LOPŠELIO-DARŽELIO „NYKŠTUKAS“ 2024–2025 METŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Oficialus pavadinimas – Palangos lopšelis-darželis „Nykštukas“, trumpasis pavadinimas – lopšelis-darželis „Nykštukas“ (toliau – Mokykla). Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla. Adresas – Kastyčio g. 36, LT-00137 Palanga, tel. 8 655 90 040, el. p. darzelis@palangosnykstukas.lt, interneto svetainės adresas www.palangosnykstukas.lt.

2. Mokykloje ugdomi vaikai nuo vienerių iki šešerių metų. Ikimokyklinio ugdymo grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius, o priešmokyklinio amžiaus grupės formuojamos 5–6 metų vaikams. Vaikų grupės komplektuojamos, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius ir tėvų poreikius. Įstaigoje sudarytos sąlygos ugdytis tautinių mažumų ir socialinės atskirties vaikams. Programa parengta, atsižvelgiant į įstaigos ilgalaikės veiklos patirtį, savitumą, Palangos miesto bendruomenės poreikius, lūkesčius, kiekvieno vaiko reikmes, gerbiant kultūrinių tradicijų įvairovę.

3. Vaikai ir jų poreikiai. Mokykloje ugdymas grindžiamas orientuojantis į vaiko socialinę patirtį, pasiekimus, taikomi pažangūs ugdymo metodai. Grupės aplinka, priemonės ir veiklos planavimas skatina kiekvieno vaiko vystymąsi, sudaro galimybę individualizuoti ugdymą. Vykdomi įvairūs projektai, sveikos gyvensenos ugdymas integruojamas į bendrąsias ugdymo programas, specialiųjų poreikių vaikai įtraukiami į bendrojo ugdymo turinio vaikų grupes. Taikomas patirtinis (STEAM) ugdymas.

4. Jeigu ugdymo grupės lanko specialiųjų poreikių vaikai, išskirtinių gabumų, dvikalbiai ar migrantų šeimų vaikai, parengiamos individualios programos ar planai, kuriose numatomi su jų ugdymusi susiję uždaviniai, ugdymosi rezultatai (vaiko pasiekimai), turinys, metodai, aplinkos ypatumai.

5. Mokykloje dirba kvalifikuoti pedagogai: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo pedagogas, logopedas.

6. Mokyklos savitumas. Mokykla įsteigta 1972 m. lapkričio 20 d. Tai – pilnai renovuota, moderni, atvira bendro tipo su estetinė-menine kryptimi ikimokyklinio ugdymo įstaiga. Vaikų meninis-estetinis suvokimas ugdomas jau nuo pirmųjų metų. Mokyklos aplinkoje eksponuojami Palangos dailininkų darbai, organizuojamos Palangos Stasio Vainiūno meno mokyklos moksleivių dailės darbų parodos, koncertai ir kt. meniniai pasirodymai. Mokykloje nuo 1996 m. kovo 27 d. veikia vaikų ir mokytojų jungtinis teatras „Tukas“. Mokykla teikia prioritetą menui, estetikai, saugumui, psichinei, fizinei sveikatai ir yra sukaupusi didelę vaikų meninės saviraiškos, sveikatos ugdymo(si) patirtį.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

7. Ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

7.1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;

7.2. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

7.3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

7.4. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

7.5. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

7.6. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7.7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasingumo;

7.8. vaiko ir mokytojo kaip ugdymo(si) bendrakūrėjų principas. Vaikas ir mokytojas yra lygiaverčiai ikimokyklinio ugdymo(si) proceso kūrėjai;

7.9. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

7.10. refleaktyvaus ugdymo(si) principas. Emocinis reagavimas, apmąstymas, aptarimas, grįžtamasis ryšys yra vaiko ūgties ir ugdymo(si) tobulinimo procesai. Su vaikais jiems prieinamais būdais reflektuojama nuolat, veiklos metu ir po jos;

7.11. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja, užtikrindami ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kurdami susitelkusių, kartu besimokančių bendruomenę.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

8. Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytiis pradmenis.

9. Uždaviniai:

9.1. plėtoti individualias vaiko galias: fizines, socialines, pažinimo ir savęs išreiškimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines;

9.2. ugdyti vaiko gebėjimą pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir vaikais, mokyti spręsti kasdienes problemas, atsižvelgiant į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;

9.3. ugdyti vaiko gebėjimą aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, darželio ir vietos bendruomenės gyvenime;

9.4. mokyti pažinti ir veikti: žaisti, tyrinėti, kelti klausimus ir ieškoti atsakymus, pasirinkti veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

10. Ikimokyklinio ugdymo turinį sudaro tai, ką, kaip ir kokioje aplinkoje vaikas ugdomi, kaip vertinami jo pasiekimai ir pažanga. Ikimokyklinis ugdymasis yra orientuotas vaiko asmenybės brandumą bei jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių.

11. Laikomasi šių vaikų ugdymosi kokybės kriterijų:

11.1. sveika, saugi aplinka ir gera vaiko savijauta;

11.2. vaiko raidą skatinanti aplinka;

11.3. pozityvi sąveika su suaugusiais;

11.4. individualios socialinės-emocinės raidos skatinimas;

11.5. pozityvių santykių su kitais vaikais skatinimas.

12. Vadovaujantis Lietuvos strateginiais švietimo dokumentais, Mokyklos ikimokyklinio ugdymo tikslu ir filosofija, vaikų pasiekimai jungiami į grupes pagal svarbiausias ugdomas vaiko savybes – kūrybiškas, atsakingas, atviras:

12.1. siekiant ugdyti atsakingą vaiką – plėtojami kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, sakytinė ir rašytinė kalba, skaičiavimas ir matavimas;

12.2. siekiant ugdyti kūrybišką vaiką – plėtojama meninė raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimo gebėjimai, kūrybiškumas, estetinis suvokimas ir mokėjimas mokytis;

12.3. siekiant ugdyti atvirą vaiką – plėtojami santykiai su suaugusiais ir su bendraamžiais, emocijų suvokimas ir raiška, aplinkos pažinimas, gebėjimas spręsti problemas;

12.4 vaikų nuo vienerių su puse iki trejų metų ugdymas(is):

ATSAKINGAS		
Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, sakytinė kalba, rašytinė kalba, skaičiavimas ir matavimas.		
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai		
Vertybinių nuostata – noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.		
Esminis gebėjimas – tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Skatinti vaiką valgyti šaukšteliu, gerti iš puodelio.	Bando savarankiškai valgyti ir gerti iš puodelio.
2-asis žingsnis	Skatinti vaikus valgyti maistą tik šaukšteliu, skystą gerti iš puodelio. Per improvizacinius ir didaktinius žaidimus mokyti laikyti šaukštelį, puodelį. Per kasdienę veiklą vaikus pratinti plautis rankas, nusišluostyti rankšluosčiu, nusirengti, apsirengti, padėti žaislą į vietą. Per kūrybinius žaidimus įtvirtinti valgymo ir savitvarkos gūdžiai.	Geba valgyti, gerti padedamas arba savarankiškai. Suaugusio padedamas plaunasi, šluostosi rankas, paprašytas padeda žaislą į vietą.

3-iasis žingsnis	Per žaidybines situacijas, skatinti vaiką panaudoti savo mokėjimus ir įgūdžius: valgant naudotis įrankiais, taisyklingai naudotis tualetu. Su vaikais nuolat kalbėti apie švarą, skaityti kūrinius, deklamuoti eilėraščius, kurių metu vaikas skatinamas imituoti žodžius veiksmis. Sistemingai skatinti sudėti žaislus į vietą.	Geba savarankiškai valgyti ir gerti. Pradeda naudotis stalo įrankiais. Moka pasakyti, ko nori ir ko nenori valgyti. Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, bando praustis, nusišluostyti veidą, rankas. Jau gali padėti į vietą vieną, kitą daiktą.
Fizinis aktyvumas		
Vertybinių nuostata – noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.		
Esminis gebėjimas – eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Skatinti vaiką judėti: eiti, ropoti, šliaužti pirmyn, atgal eiti link žaislo padėto vaiko regėjimo lauke. Siūlyti vaikams dėti žaislus, kaladėles, žaisti su kamuoliukais, balionais. Žaisti pirštukų žaidimus.	Geba sėdėti nepadedamas suaugusio, šliaužti, ropoti, stovėti laikydamasis. Tikslingai siekia daikto. Gali perimti daiktus iš vienos rankos į kitą.
2-asis žingsnis	Siūlyti vaikams žaidimus įtvirtinančius vaiko judėjimą: nešioti daiktus, žaislus tarp kliūčių, stumdyti juos, ridenti ir vaikytis kamuolį. Skatinti žaisti su kaladėlėmis, lipdyti iš minkšto plastilino, organizuojama veikla, lavinanti smulkiąją motoriką.	Geba savarankiškai atsistoti, stovėti, atsitūpti, pasilenkti, eiti į priekį, šoną ir atgal, bėgti tiesiomis kojomis, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumtis kojomis, pralįsti per kliūtis keturpėscias, spirti kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą. Geba paimti daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, išmesti daiktus iš rankos atleisdamas pirštus, ploja rankomis. Rideną, meta, gauda kamuolį.
3-iasis žingsnis	Organizuoti judrius žaidimus grupėje ir lauke, rytines mankštas, siužetinius žaidimus ir kt. judrią veiklą, skatinančią vaikus atlikti įvairius fizinius pratimus, užduotis, įveikti kliūtis, žaisti su kamuoliais. Siūlyti žaidimus ir žaislus, kuriuose atliekami sukamieji plaštakos judesiai, pratimus smulkiajai motorikai lavinti: verti, surinkti smulkias dalis, vesti linijas. Pratinti dirbti su žirkklėmis.	Geba pastovėti ant vienos kojos (3–4 sekundes), vaikščiodamas apeito arba peržengti kliūtis, eiti plačia (25–30 cm.) linija, bėgti keisdamas kryptį, greitį, lipti ir nultipti laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį. Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.
Savireguliacija ir savikontrolė		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.		
Esminis gebėjimas – laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiauđrinęs geba nusiraminti.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai

1-asis žingsnis	Parūpinti spalvingų, skambančių, šviečiančių, judančių žaislų. Kalbinti, dainuoti vaikui įvairiomis intonacijomis: linksmai, ramiai, liūdnai. Žaisti lietuvių liaudies žaidimus – kykavimus, lingavimus, dainuoti lopšines.	Geba sutelkti žvilgsnį į žaislus, juos sekti akimis. Atliepia suaugusiojo prie kurio yra prisirišęs emocijas.
2-asis žingsnis	Nustatyti vaikui ir jo veiklai būtinus apribojimus, reikalingus vaiko saugumui užtikrinti. Suteikti galimybę vaikui išreikšti savo emocijas. Sudaryti sąlygas vaikui nusiraminti (nusiramavimo kampelis, mėgstamas žaisliukas ir kt.)	Geba nusiraminti kalbinamas suaugusiojo, pats ieško nusiramavimo: apsikabina minkštą žaislą arba čiulpia čiulptuką, šaukia suaugusįjį. Pradedą valdyti savo emocijas ir veiksmus.
3-iasis žingsnis	Susikurti kiekvienam vaikui priimtinus grupės ritualus ir taisykles, nusiramavimo būdus. Siūlyti žaidimus, priemones, padedančias vaikams pažinti ir išreikšti jausmus. Skatinti norus išreikšti žodžiais, o ne fiziniais veiksmais. Pasiūlyti būdus, kaip spręsti konfliktus.	Pradedą laikytis grupės ritualų ir taisyklių, neparodant neigiamų emocijų. Geriau valdo savo emocijas ir veiksmus, reaguoją į suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų.

Savivoka ir savigarba

Vertybėnė nuostata – save vertina teigiamai.

Esminis gebėjimas – supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Laikytis pastovaus dienos ritmo ir ritualų, žaisti su tais pačiais žaislais, tuos pačius žaidimus. Dažnai kreiptis į vaiką vardu. Žaisti žaidimus su vaiko kūno dalimis, jas įvardijant. Skatinti vaiką pakartoti judesius, garsus.	Geba reaguoti į pasakytą savo vardą – atsisuka, šypsosi. Pradedą rodyti susidomėjimą savo ir kito vaiko kūnu, liečia, apžiūrinėja.
2-asis žingsnis	Vaikui skirti pakankamai individualaus dėmesio, žaisti su vaiku žaidimus judinant rankas, kojas, liečiant nugarytę, pilvuką. Pasiūlyti žaislų su veidrodėliais.	Geba atpažinti save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, pavadina arba parodo kelias kūno dalis. Parodo emocijas, kai yra giriamas.
3-iasis žingsnis	Žaisti bendravimo žaidimus, kurių metu vaikai kalboje turi vartoti asmenuotes (aš, tu, jis, ji ir t. t.), įvardinti daiktus ir kam jie priklauso. Organizuoti žaidimus „Mano–tavo“. Nuolat minėti vaiko vardą ir lytį. Pagirti vaiko pasiekimus tėveliams vaikui girdint, eksponuoti vaiko atliktus kūrybinius darbelius taip, kad juos matytų pats vaikas ir kiti.	Geba kalbėti pirmuoju asmeniu „Aš noriu“, „mano“, savo „aš“ siejį su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi, pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis.

Sakytinė kalba

Vertybėnė nuostata – nusiteikęs išklaustyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

Esminis gebėjimas – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, intuityviai junta kalbos grožį.

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Kalbėti su vaiku apie tai, ką tuo metu darome ir matome, daromus veiksmus įgarsinti kalba. Kasdien grupės aplinką papildyti naujais daiktais, žaislais, juos nuolat įvardijant. Žaidinti, juokinti, kykuoti vaiką, sakant trumpus eilėraščius. Su vaiku kalbėtis taisyklinga tariant garsus ir žodžius, skatinti mėgdžioti trumpus žodžius, juos palydėti veiksmu, kad susidarytų ryšys tarp daikto ir žodžių.	Geba klausytis suaugusiojo, atpažinti artimiausius aplinkos garsus, geba veiksmiais atsakyti į klausimus. Kalboje pradeda vartoti įvairius garsus ir judesius, mėgdžioti jam tariamus garsus ir skiemenis. Jau gali pavartoti kelis trumpus žodelius objektui įvardinti, norams išsakyti.
2-asis žingsnis	Skatinti vaiko klausinėjimą. Organizuoti žaidimus, kitas veiklas, skatinančias įvardinti daiktus, kūno dalis, žaislus. Kasdieną deklamuoti, pasakoti trumpus tekstus. Skatinti vaiką kartoti dainelių, eilėraščių, pasakėlių tekstų garsus, žodžius, frazes. Žaisti su vaiku žaidimus, kuriuose reikia šokinėti, šokti, pliaukšėti delnais.	Ima klausytis ir kalbėti, mimika, gestais reaguoti į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. Supranta vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, nesudėtingus trumpus tekstus. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. Geba kalbėti dviejų trijų žodžių sakiniais, suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius.
3-iasis žingsnis	Skaityti trumpus kūrinėlius, pasakoti istorijas apie gyvūnus, žmones, artimiausius aplinkos daiktus, reiškinius. Skatinti vaiką pasakoti apie save, apie tai kas vyksta vaiko aplinkoje, atsakinėti į jam pateiktus klausimus. Skatinti vaiką vartoti mandagumo žodžius.	Geba klausytis skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus. Gali kalbėti ir klausinėti 3–4 žodžių sakiniais. Pradeda mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sugeba vienu ar keliais žodžiais atsakyti į elementarius klausimus. Kalba kelių žodžių sakiniais, žodžius geba derinti pagal giminę, skaičių, linksnį, pasako „ačiū“, „prašau“.
Rašytinė kalba		
Vertybinių nuostatų – domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Sukurti knygų aplinką, kad vaikas turėtų galimybę pačiais įvairiausiai būdais pažinti knygas. Kartu su vaiku vartyti knygas, kalbėtis kas yra kiekviename puslapyje. Sudaryti situacijas, kuriose vaikas galėtų matyti kaip yra rašoma.	Domisi knygomis: varto, žiūri paveikslėlius, atlieka veiksmus žaislinėmis knygelėmis. Domisi rašymo priemonėmis.
2-asis žingsnis	Skaityti vaikams knygas, leisti pačiam jas laikyti, versti lapus, kalbėti apie tai, kas matoma paveikslėlyje. Skatinti vaiko žodinę ir kūno kalbą. Sudaryti sąlygas, bet kuriuo metu vaikui turėti galimybę rašinėjimams; parūpinti popieriaus ir jo	Stiprėja susidomėjimas knygomis: liečia pirštais paveikslėlius, tai ką mato, palydi garsu ar trumpu žodžiu. Geba kartais knygelę laikyti taisyklingai. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. Įvairiomis

	amžių atitinkančiomis rašymo priemonėmis.	rašymo priemonėmis ima braukti popieriaus lape („rašyti“).
3-iasis žingsnis	Skaityti kelis kartus per dieną trumpus tekstus, kuriuose kartojasi tie patys žodžiai. Skaitant vengti vaikiškų intonacijų, skirtingai perteikti atskirų personažų kalbą. Skaitymo metu leisti vaikui liesti ar laikyti su tekstu susietus daiktus. Nuolat skatinti keverzonėmis reikšti savo mintis.	Atsiranda susidomėjimas knygų tekstu, prašo paskaityti. Geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina. Įvairiomis rašymo priemonėmis sugeba kraiglioti vertikalias ir horizontalias linijas.
Skaičiavimas ir matavimas		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.		
Esminis gebėjimas – geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Žaisti tą patį žaidimą („Slėpynes“) su tuo pačiu žaisliuku, vartojant žodžius „yra“, „nėra“, „dar“, „taip“, „ne“, palydint atitinkamais gestais, mimika. Žaisti tuos pačius žaidimus tik jau su skirtingais daiktais, įvardijant jų formą, spalvą, dydį. Daryti pauzes, vis pakartoti žodžius, kad vaikas įsidėmėtų.	Geba gestais ir mimika parodyti ką reiškia yra/nėra, dar, taip/ne. Domisi kitokios formos, dydžio, spalvos daiktais, siekia juos paliesti. Kartuoja matytus ir išmokus veiksmus su daiktais.
2-asis žingsnis	Klaustyti ir teatralizuoti žaidimus, daineles, skaičiuotes, pasakėles ir kt. kūrinis ar žaisti žaidimus, kuriuose kas nors skaičiuojama, randama dar ir dar... Sukurti aplinką, kurioje vaikas galėtų nevaržomai išardyti ir surinkti daiktus, tyrinėti, eksperimentuoti.	Supranta, ką reiškia vienas, dar vienas, du, daug (parodo pirštukais, kiek turi metukų). Geba kartais, sąmoningai ieškant, rasti reikiamos formos, dydžio ar spalvos daiktą. Nuotraukoje, piešinyje geba atpažinti anksčiau matytą daiktą. Supranta vis daugiau žodžių, kuriais nusakoma daikto forma, dydis, spalva, judėjimas erdvėje: paimti didelį, nueiti iki, pažiūrėti į viršų ir pan.
3-iasis žingsnis	Duoti vienodo dydžio ar formos daiktus ir parodyti kaip paimti vieną (du) daiktus, padalinti po vieną, sudėlioti į dvi, tris grupeles. Organizuoti žaidimus (teatralizuotos pasakos, dainelės), kuriose kas nors paeiliui daroma, rikiuojama. Vartyti knygas, kuriose pavaizduoti daiktai ar objektai, kurie leidžia samprotauti apie dydžius, formas, spalvas. Skatinti vaikus juos savybes įvardinti žodžiais. Sudaryti galimybes rūšiuoti daiktus.	Skiria žodžius: mažai (vienas, du) ir daug. Paprašytas geba duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą, išrikiuoti daiktus į eilę, įvardinti žodžiais mažai (vienas, du) ir daug. Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę. Geba sutapatinti daiktus pagal formą, dydį, suranda tokios pat spalvos (raudonos, mėlynos, geltonos, žalios) daiktus. Supranta ir pradeda vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat – ne toks, kitoks, vienodi – skirtingi ir pan.

KŪRYBIŠKAS		
Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: meninė raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, kūrybiškumas, estetiškas suvokimas, mokėjimas mokytis.		
Meninė raiška		
Vertybinė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.		
Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Dainuoti trumpas, vaikiškas daineles, lopšines, žaidinti, supti, myluoti, siekiant sukelti jam teigiamas emocijas. Į vaiko skleidžiamus garsus atsakyti balsu perteikiant įvairias vokalines galimybes. Sudaryti galimybes ir sąlygas vaikams lavinti piešimo įgūdžius ir bet kada patirti piešimo džiaugsmą. Aprūpinti saugiomis, kokybiškomis ir vaiko amžių atitinkančiomis priemonėmis.	Reaguoja į muzikos garsus, balso intonaciją, bando atkartoti suaugusiojo judesius, skleisti garsus, imituojančius gyvūnus. Rodo susidomėjimą dailės priemonėmis: baksnoja, brauko storu teptuku ar pieštuku ir suvokia, kad palieka pėdsaką.
2-asis žingsnis	Klaudytis įvairių stilių muzikos, sudaryti aplinką, kurioje vaikas galėtų išgirsti įvairius aplinkinio pasaulio garsus. Dainuoti trumpas, pasikartojančio teksto daineles. Sudaryti galimybes groti vaikiškais skambančiais žaislais. Žaisti sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimus bei žaidimus mėgdžiodant įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. Skaitant kūrinius paprašyti vaikų atkartoti vieno ar kito personažo veiksmus ar skleidžiamus garsus. Matant vaiko norą tęsti veiklą, pasiūlyti naują popieriaus lapą, sudaryti galimybes žaisti dažais, jais eksperimentuoti, taip atrandant dailės priemonių veikimo būdus ir gaunamu rezultatu.	Geba įdėmiai klausytis muzikos ir aplinkos garsų, pamėgdžioti žaidimų judesius, suaugusiųjų balso intonacijas, muzikos garsus, dviejų–trijų garsų melodijas ar daineles. Skambant muzikai geba ritmiškai atkartoti garsus ir veiksmus. Geba pamėgdžioti išgirstas intonacijas, pamatytus veiksmus. Bando pats pasakoti girdėtą istoriją. Geba džiaugtis (šūkčioja, krykštauja, mojuoja rankomis), dailės priemonės (tirštų dažų, minkštos tešlos) paliekamu pėdsaku ir patiriamais jutimais, siekia pakartoti ir pratęsti įdomią patirtį. Tyrinėdamas dailės medžiagas ir priemones geba intuityviai atrasti skirtingus veikimo su jomis būdus (brauko pirštais, varvina dažus, maigo tešlą).
3-iasis žingsnis	Klaudyti muzikinių dainelių, trumpų instrumentinių kūrinių. Žaisti muzikinius žaidimus, jų tekstą imituojant rankų, kūno judesiais (žingsniuoja, bėga, apsisuka). Sudaryti galimybes apžiūrinėti, tyrinėti ritminius muzikos instrumentus ir kartu su pedagogu jais ritmiškai groti. Skatinti vaikus šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas, jungti judesius į seką ir tai pademonstruoti draugams. Skatinti muzikiniuose rateliuose judesiais,	Gali vienas ir kartu su kitais padainuoti 2–4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais, gali sukurti, padainuoti vieno aukščio tonu savitus žodžius, ritmuoti vaikiškais instrumentais ir daiktai. Šoka spontaniškai kurdamas dviejų–trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką. Bando savaip improvizuoti kūrinių elementus ar veiksmus.

	veiksmams atvaizduoti siužeto elementus. Sudaryti sąlygas vaikui eksperimentuoti dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėti įvairius veikimo jomis būdus.	Piešdamas įvairias linijas, pradeda jas jungti į formas vis labiau koordinuodamas rankų judesius, savo abstrakcijose išvelgia daiktus ar įvykius.
Iniciatyvumas ir atkaklumas		
Vertybinių nuostata – didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.		
Esminis gebėjimas – savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Džiaugtis vaiko rodomais veiksmais taip palaikant jo iniciatyvumą. Žaisti vaiko siūlomus žaidimus tol kol jis to nori. Siūlyti žaisti smulkiajai motorikai skirtus žaidimus, reikalaujančius dėmesio ir atkaklumo.	Geba trumpai sutelkti žvilgsnį ir dėmesį, atlikti tikslingus judesius, veiksmus su daiktais.
2-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas vaikams stebėti mokytojos atliekamus veiksmus, juos pakartoti. Nepavykus palaikyti vaikų iniciatyvą ir paskatinti atkaklumą tęsti veiksmus kol pavyks. Sukurti vaikams emociškai saugią, grįstą pasitikėjimu, aplinką, nes vaikas mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus.	Geba pats pasirinkti daiktus, su jais žaisti. Atlieka naują veiksmą, kartuoja tai, kas pavyko. Judesį, veiksmą ar garsą gali pakartoti tuoj pat, po kelių valandų, dienų, todėl jau savarankiškai geba modeliuoti kelis judesius ar veiksmus į vieną seką. Trumpam atitraukus dėmesį vėl sugeba sugrįžti prie ankstesnės veiklos.
3-iasis žingsnis	Nuolat praturtinti grupę naujais žaislais, daiktais ir žaidimais, taip skatinant jų norą išbandyti juos ir veikti. Mokytojui pačiam žaisti sensorinius žaidimus ir savo pavyzdžiu skatinti vaikų iniciatyvumą. Siūlyti vaiko poreikius atitinkančių priemonių veiklai.	Geba laisvai judėti erdvėje, savarankiškai keisti veiklą, pasirinkti vieną iš kelių daiktų. Saugiai jaučiasi išbandydamas naujus žaislus, žaidimus, neįprastą veiklą. Gali ekspresyviai išreikšti savo norus, tvirtai sako „ne“.
Tyrinėjimas		
Vertybinių nuostata – smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.		
Esminis gebėjimas – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Sudaryti galimybes žaisti su žaislais, manipuliuoti daiktais, judėti, liesti daiktus, jų pasiekti. Vaikams pajusti ir tyrinėti duoti įvairių medžiagų, formų. Pajusti įvairius pojūčius: įvairių paviršių, kvapų, garsų ir pan.	Mato, girdi, bando paliesti, paaimti, paragauti žaislus ir daiktus.
2-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas aktyviai tyrinėti aplinką, atlikti kuo įvairesnius veiksmus su daiktais ir žaislais, vystyti įvairius gebėjimus.	Nori išbandyti žaislus ar daiktus, parodo kitiems, ką pavyko padaryti. Patikusį veiksmą prašo pakartoti daug kartų.

3-iasis žingsnis	Sudaryti galimybes surinkti, rūšiuoti ir sudėlioti daiktus kokia nors tvarka, grupuoti juos.	Rodo susidomėjimą nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta.
Kūrybiškumas		
Vertybinių nuostata – jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.		
Esminis gebėjimas – savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Aplinkoje turėtų būti smalsumą skatinančių daiktų, žaislų, garsų, spalvų, meno kūrinių. Turi būti sudarytos sąlygos visiems 5 pojūčiams lavinti. Duoti žaisti su įvairių spalvų, tekstūrų, formų žaislais.	Geba pastebėti ir reaguoja į naujus daiktus, žmones, aplinkos pasikeitimus.
2-asis žingsnis	Naudoti žaislus, kuriuos galima išardyti ir vėl sustatyti, garsą skleidžiančius žaislus. Parūpinti priemonių ir skatinti veiklą, grindžiamą visų 5 pojūčių panaudojimui aplinkai tyrinėti. Sudaryti sąlygas eksperimentuoti dailės priemonėmis.	Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. Atranda naujus veiksmus (tapyti ant veidrodžio, ridenti, nardinti į vandenį ir kt.) ir taiko juos daiktų tyrinėjimui.
3-iasis žingsnis	Siūlyti žaidimus su vandeniu, smėliu ar kita gamtine medžiaga. Sudaryti galimybę vaikams piešti lauke ant įvairių paviršių. Įtvirtinti žinias apie spalvas pasitelkiant gamtos vaizdus. Stebėti gyvūnus, imituoti jų elgseną.	Atranda naujų dalykų artimiausioje įprastoje aplinkoje. Geba išivaizduoti gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma, žaisdamas atlikti išivaizduojamus simbolinius veiksmus.
Estetinis suvokimas		
Vertybinių nuostata – domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.		
Esminis gebėjimas – pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Kurti muzikinę aplinką, kurioje vaikas turėtų galimybę klausytis įvairių garsų, muzikos kūrinių, atliekamų balsu ir instrumentais. Emocionaliai kalbinti ir žaidinti vaikus, kartu su vaiku džiaugtis jo darbu ar veiksmu. Kurti jaukią, gražią aplinką, kurioje vaiko akių lygyje būtų išdėstyti gražūs daiktai, vaikams prieinami žaislai, paveikslėliai, nuotraukos.	Geba trumpai sutelkti dėmesį ir emociškai reaguoti į naujus, ryškių spalvų daiktus, spalvingus paveikslėlius, muziką emociškai kalbantį suaugusįjį.
2-asis žingsnis	Dainuoti vaikui, kartu su juo klausytis įvairios nuotaikos muzikos, dainų. Sudaryti galimybes vaikams stebėti šoki, skatinti kūnu reaguoti į stebimą šoki. Demonstruoti ir skatinti vaikus įsijungti į stalo teatro vaidinimus. Išdėlioti piešinius	Geba skirtingai reaguoti girdėdamas besikeičiančių intonacijų suaugusiojo kalbinimą, muzikos garsus, matydamas gražius gamtos bei aplinkos daiktus ar vaizdus, spalvingas knygių iliustracijas, šokančius ir vaidinančius

	vaikams matomoje vietoje, kad jis galėtų nuolat į juos žiūrėti. Vaikas turi matyti estetinę aplinką.	vaikus ar suaugusiuosius. Pradedama intuityviai mėgdžioti tai, kas jam patinka.
3-iasis žingsnis	Duoti klausytis įvairios nuotaikos muzikos kūrinų, kad vaikas juos įsimintų. Su vaiku stebėti šokį, žiūrėti lėlių ir dramos vaidinimus, klausytis jų įrašų. Pagal stebimą kūrinį užduoti vaikams klausimus, skatinti pačius vaikus klausinėti, atpažinti vaizduojamą pasaką, veikėjus. Skatinti pasakoti apie savo ir kitų piešinius, aplinkoje pamatytus paveikslus ar knygų iliustracijas. Vaikui prieinamoje vietoje padėti profesionalios dailės ar tautodailės kūrinų.	Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius. Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį, žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelių iliustracijas, žaislus, džiaugdamasis savo puošnia apranga. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis.
Mokėjimas mokytis		
Vertybinių nuostata – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.		
Esminis gebėjimas – mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Sukurti aplinką, kuri skatina vaiką žaidybinei veiklai. Parūpinti žaislų ir priemonių, kurie skatina tyrinėti visais pojūčiais.	Mėgdžioja veiksmus, pradeda tyrinėti žaislus ir daiktus.
2-asis žingsnis	Parūpinti žaislų ir daiktų, kurie skatina vaikus atlikti veiksmus su jais, kuriais galima įvairiai manipuliuoti, esant minimaliai suaugusio pagalbai. Žaislus ir žaidimui tinkamus daiktus parinkti taip, kad būtų tokių, su kuriais lengva veikti ir tokių, kurie keltų iššūkius.	Geba aktyviai domėtis aplinkos daiktais, išbandyti naujus žaislus, atlikti veiksmus su daiktais. Pradedama klausinėti.
3-iasis žingsnis	Vaikus drąsinti patiems inicijuoti žaidimus, patiems nuspręsti, kada jiems reikalinga pagalba. Pratinti vaikus siekti rezultato ir juo džiaugtis.	Veikia tikėdamasis tam tikro rezultato. Ima klausinėti, kaip kas vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Pradedama modeliuoti veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus.

ATVIRAS

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais, emocijų suvokimas ir raiška, aplinkos pažinimas, problemų sprendimas.

Santykiai su suaugusiais

Vertybinių nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Esminis gebėjimas – pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
---------------------------	----------------------------	-------------------------

1-asis žingsnis	Mokytojas turi palaikyti akių kontaktą su vaiku, pažaisti su juo veidas prieš veidą, parūpinti vaikui įdomių žaislų, užtikrinti vienodą dienos ritmą grupėje ir namuose, sužinoti iš tėvų ir taikyti tokius pačius, kaip ir namuose, vaiko ramino būdus.	Atsiskirdamas nuo tėvų, geba nurimti ir išitraukti į veiklą padedant pedagogui. Pradedama atpažinti juo besirūpinančią suaugusįjį, džiaugiasi jį pamatęs, siekia būti greta.
2-asis žingsnis	Pastebėti, kada vaikui reikia mokytojo dėmesio, ir padrašinti, paskatinti jį. Vaikui supykus, užsispyrus, reaguoti pozityviai, padėti vaikui taikyti vis daugiau būdų išreikšti savo poreikiams ir nuotaikai. Raiškia pritariančią ar nepritariančią veido mimiką reaguoti į tinkamus ar netinkamus vaiko veiksmus, poelgius.	Parodo prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo. Nori žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdžioja jo žodžius, veiksmus. Pradedama vykdyti jam suprantamus suaugusiojo prašymus, kreipiasi į jį pagalbos.
3-iasis žingsnis	Pritarti vaiko iniciatyvai. Žaidžiant su vaiku skatinti jo savarankiškumą, naudoti daiktų pakaitalus, persikūnijimą, tapimą kuo nors, klausti, ko reikės žaidimui, kalbėtis su vaiku apie tai, kas žaidžiama. Jei vaikas užsispyrė to, kas jam pavojinga, tikslinga nukreipti jo dėmesį į kitą įdomią veiklą. Į grupę retsykais pasikviesti svečių, kviešti tėvus ar senelius, kad vaikai pratintųsi bendrauti su nepažįstamais žmonėmis.	Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo, tačiau ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria.

Santykiai su bendraamžiais

Vertybinių nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.

Esminis gebėjimas – supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas kuo dažniau vaikui matyti ir bendrauti su kitais vaikais, duoti tokių pačių žaislų, skatinti bendrauti, tačiau stebėti, kad jie neužgautų vienas kito.	Rodo susidomėjimą kitais vaikais, nori būti šalia kitų vaikų, juos liesti, mėgdžioti jų veido išraišką, veiksmus.
2-asis žingsnis	Skatinti vaikus žaisti greta, komentuoti vieno ir kito norus, emocijas, veiksmus. Pagal galimybes parūpinti pageidaujamų žaislų.	Geba žaisti greta kitų vaikų, stebi jų veiklą, mėgdžioja jų judesius, veiksmus, jau duoda žaislą kitam, jį ima iš kito, tačiau supykęs gali atimti žaislą iš kito, jam suduoti.
3-iasis žingsnis	Organizuoti žaidimus, kuriuose vaikams ką nors reikėtų daryti pačiam arba keliems vienu metu. Komentuoti draugiškus vaikų veiksmus ir jausmus, pritarti ketinimui žaisti kartu, padėti išitraukti į bendro žaidimo epizodus.	Pradedama ieškoti bendraamžių draugijos, geba žaisti greta, pakaitomis su kitu vaiku atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu, tačiau tik trumpai pažaidžia su kitu vaiku, trumpam išitraukia į kito vaiko žaidimą.

Emocijų suvokimas ir raiška

Vertybinių nuostata – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminis gebėjimas – atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Pasirūpinti, kad vaikas matytų save veidrodyje, kai yra linksmas, liūdnas, piktas. Kalbinti kūdikį ir įvardyti jo emocijas, paimti, priglausti, pamyluoti, kai jis atsiskiria nuo tėvų, užimti jį įdomia veikla, suteikti džiugių, malonių potyrių, nukreipti dėmesį nuo liūdesį keliančių situacijų.	Geba mimika, kūno judesiais ir garsais išreikšti džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį.
2-asis žingsnis	Grupėje įtaisyti vaikų ūgio veidrodinę sieną, kad vaikai matytų save ir savo veido išraišką. Kalbinti vaiką ir pavadinti jo reiškiamas emocijas. Kartu su vaiku vartyti knygeles, kuriose veikėjai yra skirtingos nuotaikos. Dainuoti skirtingų nuotaikų daineles. Su lėlėmis, kitais žaislais žaisti žaidimus, kuriuose jie skirtingai jaučiasi ir elgiasi.	Reiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį skirtingu intensyvumu (nuo silpno nepatenkinto niurzgėjimo iki garsaus rėkimo). Geba atpažinti kito vaiko ar suaugusio džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.
3-iasis žingsnis	Komentuoti emocijas ar jausmus, juos pavadinti, padėti atrasti naujų emocijų raiškos būdų. Vartyti ir skaityti vaikui „nuotaikų knygeles“, būti vaikui pavyzdžiu, kaip reikia reaguoti į kito vaiko emocijas. Mokyti atsiprašymo ir susitaikymo ritualų.	Atpažįsta jausmus, savais būdais išreiškia emocijas. Vartoja emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. Pastebi kitų žmonių emocijų išraišką, atpažįsta aiškiausiai reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).
Aplinkos pažinimas		
Vertybinių nuostata – nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.		
Esminis gebėjimas – įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Aplinkoje turėti žaislų, spalvotų, kontrastingo dizaino daiktų, su kuriais vaikai gali pradėti susipažinti, atpažinti, išbandyti, vaikui rodyti jo atvaizdą veidrodyje. Vaikui padėti pamatyti daiktus iš skirtingų perspektyvų, pvz., iš arti ar toli, iš priekio, iš šono, tyrinėti juos visais pojūčiais (matyti spalvas, liesti skirtingus paviršius, girdėti skleidžiamą garsą).	Domisi aplinka, sutelkia dėmesį į arti esančius veidus, daiktus. Reaguoja į skirtingus vaizdus, paviršius, kvapus, garsus, skonius. Atpažįsta artimus žmones, daiktus, žaislus.
2-asis žingsnis	Skatinti vaikus išbandyti daiktus kaip įrankius, juos pavadinti. Parodyti, kaip tai daryti, įvardyti, kas daroma, taip mokant pavadinti veiksmą. Skatinti vaikus ir jiems padėti pavadinti įvairius daiktus, kalbėti apie tai, ką jie daro su žaislais ar daiktais. Inicijuoti klausimus apie tai, kodėl kas nors vyksta, atsitinka, ir atsakyti į juos. Sudaryti	Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, geba orientuotis joje. Atpažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, žmones, daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojami (šukos, šaukštas, nosinaitė).

	galimybę tyrinėti, kaip dviejų ir trijų dimensijų daiktai tinka vienas prie kito, Suteikti progą dalyvauti prižiūrint tam tinkamus augalus, gyvūnėlius. Pratinami plautis rankas, naudotis dantų šepetuku ir pan.	
3-iasis žingsnis	Skatinti vaikus stebėti ir pavadinti augalus ir gyvūnus, esančius artimiausioje aplinkoje, patalpose ir išėjus į lauką, rodyti paveikslėlius skatinant apie juos kalbėti. Sudaryti galimybę prisidėti prižiūrint kambarinį augalą, naminių gyvūnėlių. Skatinti kalbėti apie tai, ką gyvūnėlis ėda, kokius vaikus veda, ko reikia augalui, kad jis augtų ir pan. Mokyti savo kūno dalių pavadinimų, aptarti jų paskirtį ir priežiūrą.	Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų (sodo, daržo, lauko), gyvūnų, daiktų, domisi jais. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje. Pasako savo ir savo šeimos narių vardus.
Problemų sprendimas		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
1-asis žingsnis	Padrąsinti vaiką savarankiškai bandyti įveikti iššūkį ar problemą. Pagirti, kai jam pasiseka susidoroti su kliūtimi. Parodyti vaikui naujų veiksmų sunkumui įveikti. Jei bando daryti tai, kas pavojinga – aiškinti, kad to daryti negalima, nukreipti dėmesį, nuraminti.	Geba pakartoti nepasisekusį veiksma, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. Mimika, gestais ir žodžiais parodo, kad susidūrė su kliūtimi, tikėdamasis suaugusiojo ar vyresnio vaiko pagalbos.
2-asis žingsnis	Nuolat drąsinti vaiką, rodyti vaikams būtinus veiksmų su daiktais būdus, patarti, kaip elgtis įvairiose sudėtingose situacijose. Komentuoti vaiko veiksmų ir mokytojo demonstruojamų veiksmų pasekmes. Šiek tiek padėti vaikui įveikti kliūtį ar sunkumą, atlikti sudėtingą veiklą, kad stiprėtų jo pasitikėjimo savimi jausmas.	Naudoja žinomus veikimo būdus, susidūrus su sudėtinga veikla, kliūtimi. Geba stebėti, kaip panašioje situacijoje elgiasi kiti, ir išbando jų naudojamus būdus.
3-iasis žingsnis	Skatinti vaikus imtis pagal jų galimybes sudėtingos veiklos. Jei vaikas sako „negaliu“, „nemoku“, jį drąsinti. Kai vaikui kas nors nepasiseka arba jei jis prašo padėti, klausiti paties vaiko: – Ką dar galima padaryti? – Kaip kitaip galima padaryti? Arba pateikti kelis sprendimo būdus, padedančius įveikti kliūtis, kad vaikas pasirinktų vieną iš jų.	Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes. Nepavykus įveikti sudėtingos veiklos ar kliūtis, prašo pagalbos arba meta veiklą.

12.5. vaikų nuo trejų iki šešerių metų ugdymas(is):

ATSAKINGAS		
Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, sakytinė kalba, rašytinė kalba, skaičiavimas ir matavimas.		
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai		
Vertybinė nuostata – noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.		
Esminis gebėjimas – tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Su vaikais kalbėti apie tai, kad labai svarbu pusryčius, pietus, vakariene valgyti tuo pačiu metu. Žaisti žaidimus, kuriuose formuojasi maitinimosi ritmo suvokimas (šeima, restoranas ir kt.). Žaidžiant vaikai mokomi atskirti pagrindines produktų grupes – pieną, mėsą, vaisius, daržoves. Kalbėtis su vaikais, kodėl reikia plauti vaisius, daržoves, uogas, sudaryti sąlygas mokytis praktiškai juos nuplauti. Kiekvieną kartą prieš valgant įtraukti vaikus į stalo padengimo veiklą. Skatinti vaikus savarankiškai apsirengti ir nusirengti, tvarkingai susidėti drabužius, mokyti vaikus higieninių įgūdžių, juos nuolat lavinant kasdieninėje veikloje. Skatinti susitvarkyti žaislus, su kuriais žaidė. Vartant vaikiškus žurnalus, pastebėti ir parodyti dvejopas situacijas, pvz.: tas, kuriose saugu vaikui, ir tas, kuriose gali įvykti nelaimė. Skaityti, kurti kūrinius apie saugų elgesį, organizuoti saugaus elgesio savaites (viktorinas), kviesti medicinos darbuotojus, gaisrininkus, policininkus.	Geba valgyti gana tvarkingai. Padeda suaugusiajam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą. Padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padedamas geba nusiplauti rankas, nusiprausti. Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė. Pasako, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų.
5-asis žingsnis	Savo pavyzdžiu rodyti, kaip taisyklingai naudotis stalo įrankiais. Patraukliomis formomis paaiškinti pieno, mėsos, vaisių ir daržovių naudą. Papasakoti apie per didelio saldumynų kiekio žalą organizmui. Kasdienės veiklos metu ir organizuojant siužetinius žaidimus, lavinti stalo serviravimo įgūdžius. Kartu su vaikais organizuoti viktorinas, projektus apie saugų vaikų elgesį.	Geba valgyti tvarkingai. Dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir visavertis. Geba serviruoti ir tvarkyti stalą, vadovaujamas suaugusiojo. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus plaunasi rankas ir tvarkosi žaislus, veiklos vietą.
6-asis žingsnis	Organizuoti pokalbius apie žmogaus poreikį maitintis, jo įpročius naudą ir žalą žmogaus sveikatai. Organizuoti įvairių kūrybinių darbų kūrimą, žaidimus, klausytis skaitomų knygelių, vaidinti, žaisti loto, žiūrėti filmukus	Geba įvardinti vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą - kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus ar savarankiškai

	sveikos mitybos žinių ir įgūdžių įtvirtinimui. Pasitelkiant įvairius ugdymo būdus ir metodus, įtvirtinti vaikų higieninius bei savitvarkos įgūdžius. Parūpinti priemonių kalimo, siuvimo, dygsniavimo žaidimams; apsilankyti su vaikais gaisrinėje, policijoje, ligoninėje, autoservise ir t. t. „Minčių Lietuje“ diskutuoti, aptarti, vertinti gautą informaciją ar atliktus veiksmus.	plaunasi rankas, prausiasi. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Priminus stengiasi vaikščioti, stovėti, sėdėti taisyklingai.
Fizinis aktyvumas		
Vertybinių nuostata – noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.		
Esminis gebėjimas – eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Sukurti įvairias žaidybines situacijas, skatinančias vaikščioti ant pirštų, kulnų, eiti maždaug trijų metrų ilgio ir penkių centimetrų pločio liniją. Sudaryti sąlygas vaikui važinėti triratukais, paspirtukais. Sudaryti sąlygas žaisti žaidimus smulkiosios motorikos lavinimui, minkyti tešlą, lipdyti iš modelino, plastilino, kirpti nesudėtingas formas, priklijuoti jas ant popieriaus. Žaisti su vaiku pirštukų žaidimus. Pasiūlyti vaikui pabūti vaistininku – įvairius daiktus imti žnyplėmis, pincetu, perdėti iš vieno indo į kitą įvairaus dydžio karoliukus.	Geba stovėdamas pasistiebtį, atsistoti ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlikti įvairius judesius kojomis bei rankomis; eiti ant pirštų galų, siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipti laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų, šokinėti abiem ir ant vienos kojos, nušokti nuo paaukštino. Geba laikyti pieštuką tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis geba pagauti didelį kamuolį. Judesius tiksliau atlieka kaire arba dešine ranka, koja.
5-asis žingsnis	Organizuoti veiklą, kurioje, atliekant bendro ir pagrindinių judesių lavinimo pratimai visų kūno dalių fiziniam lavinimui. Organizuoti judriuosius žaidimus, orientacines užduotis, estafetes, panaudojant įvairias priemones: kaspinus, kamuolius, lankus, lazdas, vaikų judesiams įtvirtinti. Pasiūlyti piešti įvairių linijų, pieštuku apvesti daiktus: stiklinę, apverstą lėkštutę, puoduką; po truputį duoti sudėtingesnes užduotis. Sudaryti sąlygas vaikui žaisti su pipetėmis, pincetais, su smulkiomis detalėmis. Kasdieninėje veikloje, su suaugusiojo priežiūra, skatinti vaiką naudotis žirkėmis.	Geba eiti pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis, judėdamas vingiais; bėgioti vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas, išsisukinėdamas, bėgti ant pirštų galų, šokinėti abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, ant vienos kojos, šokinėti per virvutę, peršokti žemas kliūtis, pašokti siekiant daikto; spirti kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį, mesti kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį, tiksliau gauda, mušinėja. Įsisupa ir supasi sūpynėmis. Geba pieštuką ir žirkles laikyti beveik taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka.
6-asis žingsnis	Organizuoti įvairias estafetes, kurių metu vaikai galėtų judėti poroje, ratu, sutartinai su kitais vaikais. Sudaryti sąlygas žaisti žaidimą „Klasės“, šokinėti per gumytę,	Geba eiti ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu, bėgti pristatomu ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn;

	<p>šokdynę. Parūpinti priemonių, tinkančių konkreitiems sportiniams žaidimams (krepšinio, futbolo kamuolius, badmintono rakečių, kėglių, lazdu, salės riedulio vartų). Organizuoti sportinius žaidimus, kad vaikai galėtų varžytis tarpusavyje.</p> <p>Pasiūlyti vaikams įverti siūlą į adatą, siuvinėti pagal trafaretą; kirpti įvairias formas saugiai ir taisyklingai naudojantis žirkklėmis.</p>	<p>šokinėti ant vienos kojos judant pirmyn, šokti į tolį, į aukštį. Geba važiuoti dviračiu. Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Geba su kamuoliu atlikti sporto žaidimų elementus, žaisti komandomis, derinant veiksmus.</p>
Savireguliacija ir savikontrolė		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.		
Esminis gebėjimas – laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	<p>Paskatinti vaikų vaidmenų žaidimus, kuriuose jie prisiima bendraamžio vaidmenį įvykusioje konfliktinėje situacijoje ir kartu ieško išeities. Siūlyti žaidimus, padedančius mokytis spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį. Taikyti paskatinimo, pagyrimo, loginių pasekmių metodus, padedant mokytis kontroliuoti emocijų raišką. Kalbėtis apie tinkamus emocijų raiškos būdus. Kartu su vaikais nustatyti kasdienes elgesio grupėje taisykles, kuriose matytųsi ir vaikų atsakomybė. Paskatinti, pagirti vaikus už taisyklių ir tvarkos laikymąsi, pagalbą auklėtojui.</p>	<p>Geba nusiraminti kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, ir girdėdamas suaugusiojo komentarus. Gali valdyti emocijų raiškos intensyvumą priklausomai nuo situacijos. Paklaustas ramioje situacijoje gali pasakyti galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes. Nuolat primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Žaisdamas stengiasi laikytis žaidimo taisyklių.</p>
5-asis žingsnis	<p>Įkurti grupėje ramybės erdves, judančių švieselių įrenginius, muzikos klausymosi per ausines vietas su minkštais žaislais; pasirūpinti, kad būtų žaislų, kurie padeda vaikui suvaldyti emocijas: muzikinių dėžučių, grojančių, švilpiančių vilkelių ir pan. Skatinti ir leisti vaikui pačiam spręsti problemas, neskubėti patarinėti, nurodinėti. Pasakoti istorijas arba žaisti žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus. Būtinai padėti vaikui, kuriam reikalinga pagalba derybose (pvz., vaikams su kalbos sutrikimais), konkrečiose konfliktinėse situacijose.</p>	<p>Geba nusiraminti, atsipalaiduoti, klausydamasis ramios muzikos, pabuvęs vienas, kalbėdamasis su kitais. Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Geba rasti kelis konflikto sprendimo būdus, numato jų taikymo pasekmes. Retkarčiais primenamas laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros.</p>
6-asis žingsnis	<p>Skaityti „Terapines pasakas“ ir kalbėtis apie tinkamas išeitis konfliktinėse situacijose. Padėti įvardyti sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą. Leisti vaikams žaisti kovos žaidimus, bet</p>	<p>Geba pats rasti įvairesnius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus (pastovi prie akvariumo su žuvytėmis, klauso pasakos naudodamasis ausinėmis ir kt.). Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį</p>

	stebėti, ar nėra ribų peržengimo ženklų. Nustatyti ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi, aiškintis su vaikais skirtumus tarp kovinių žaidimų ir peštynių tikrovėje.	provokuojančiose situacijose, ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Savivoka ir savigarba		
Vertybinė nuostata – save vertina teigiamai.		
Esminis gebėjimas – supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Pasiūlyti veiklas tyrinėjimams siūlyti veiklas skirtas savęs, kūno, žmonių panašumų ir skirtumų, pomėgių, jausmų tyrinėjimui. Dažnai kartoti, kad vaikas yra ypatingas ir svarbus kitiems grupėje.	Supranta, kad jo norai, ketinimai ar jausmai skiriasi nuo kitų. Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Supranta, kad suaugęs negalėjo matyti to, ką jis matė, ką darė arba kas atsitiko, jeigu nebuvo kartu. Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina.
5-asis žingsnis	Kalbėti su vaiku apie jo praeitį, dabartį, ateitį. Pasiūlyti veiklos tyrinėjimams: „Mano kūnas, pomėgiai, norai, gebėjimai praeityje, dabar, ateityje“. Žaisti žaidimus, kuriuose vaikas vaizduoja tai save, tai ką nors kitą, save praeityje arba ateityje. Kalbėtis apie šeimas, tėvelių darbus, šventes, organizuoti šeimos dienas darželyje, išvykas į darbovietes. Kalbėtis su vaikais apie tai, kas yra gerai, o kas blogai. Skatinti ir girti vaiką, tai siejant su jo asmeniu, išsakyti pastabas konkrečiam jo poelgiui ar veiksmui, nesiejant su jo asmenybe.	Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: geba atpažinti save kūdikystės nuotraukose, teisingai pasakyti, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mamytė). Savęs vertinimas vis dar nepastovus, priklauso nuo tuo metu išsakyto suaugusiojo vertinimo, siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų.
6-asis žingsnis	Paskatinti samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą; pasiūlyti idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių, Tėvynės tyrinėjimams. Pristatyti vaiko ir tėvų pomėgius vakaronėse, parodose ir kt. Leisti vaikui vis daugiau rinktis pačiam, nepažeidžiant savo ir kitų saugumo bei nustatytų elgesio taisyklių. Skatinti juos pozityviai reaguoti į savo klaidas. Sąmoningai suklysti, pademonstruojant, kaip galima juoktis iš savo apsirikimų.	Suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Suvokia save, kaip galintį daryti įtaką kitam ir atsakingai pasirinkti. Geba nusakyti save apibūdinamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, pasako savo tautybę. Geba atpažinti kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).
Sakytinė kalba		
Vertybinė nuostata – nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.		
Esminis gebėjimas – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, intuityviai junta kalbos grožį.		
Pasiekimų žingsnis	Pedagogo veikla	Vaiko pasiekimai

4-asis žingsnis	Skaityti vaikui tekstus ne tik literatūrine kalba, bet ir tarmiškai. Atkreipti vaiko dėmesį į kita kalba kalbančius aplinkinius. Bendraujant su suaugusiais, vartoti elementarius mandagumo žodžius. Skatinti vaiką kalbėti apie dabartinę ir buvusią veiklą, esamus ir buvusių išgyvenimus, vartojant girdėtus naujus žodžius.	Reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Geba padeklamuoti trumpus eilėraščius, atkartoti trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių, pasakojimą palydėdamas gestais ir mimika.
5-asis žingsnis	Sudaryti galimybes vaikui susipažinti su įvairių žanrų tekstais. Skaityti įvairių žanrų tekstus (pvz.: skelbimus, reklamines skrajutes, įvairių enciklopedijų tekstus, autorines pasakas ir pan.). Skatinti vaiką kalbėti apie savo norus, išgyventus įspūdžius, nutikimą, patirtį prisimenant kuo daugiau įvykio aplinkybių, detalių, pateikiant vaikui įvairių klausimų, padedančių įvairinti kalbėjimą. Kalbant su vaiku vartoti įvairias kalbos dalis (dalyvius, veiksmažodžių laikų įvairovę, įvairius būdvardžių laipsnius, išiktukus, jaustukus ir pan.). Skatinti vaiką išgirsti pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose, su atpažintu garsu sugalvoti naujų žodžių. Įvairiai inicijuoti eilėraščių, istorijų, pasakų kūrimą, pvz., kitaip sugalvoti pasakos pradžią ar pabaigą, atvirkštinę pasaką.	Gali papasakoti apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Geba laisvai kalbėti sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveksmius, prielinksnius ir kt.). Geba išgirsti pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose, pasekti girdėtą ir savo sukurtą pasakas, kurti įvairias istorijas, eilėraštukus, inscenizuoja.
6-asis žingsnis	Ugdymo veikloje klausytis įvairios stilistikos tekstų. Sudaryti galimybę klausytis draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. Skatinti pasakoti, kalbėti apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardinant įvairias detales, savybes, būsenas. Žaisti žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį iliustruoti, inscenizuoti. Sudaryti kuo daugiau ir įvairesnių bendravimo situacijų, kurios inicijuotų vaikų pokalbius apie jiems įdomius daiktus, poelgius, reiškinius, nutikimus, vartojant jiems mažiau girdimus, sudėtingesnės sandaros žodžius. Žaisti įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, išmėginti kalbinės raiškos priemones kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant.	Geba išsakyti savo patirtį, norus, svarstymus, vartoja mandagumo bei vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). Kalbėti taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartojant pagrindines kalbos dalis. Geba išgirsti pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus, kurti ir pasakoti įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoti savo sukurtus kūrinėlius. Geba pakeisti balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt.
Rašytinė kalba		
Vertybinė nuostata – domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.		

Esminis gebėjimas – atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Vartyti žurnalą, knygą, bukletą ar skrajutę, skatinti vaiką domėtis suaugusiojo skaitomu tekstu suteikiant jam informacijos apie skaitymą. Vaikui pateikti klausimus apie tai, ką „perskaitė.“ Vaiko „perskaitytą“ tekstą pasiūlyti iliustruoti. Žiūrint paveikslėlį skatinti apie jį pasakoti, kas ką daro, ką kalba ir pan. Turtinti vaiko aplinką įvairiais rašikliais, skatinti keverzonėmis už rašyti savo vardą, pavardę, norus, pasirašinėti po dailės darbais. Ieškoti aplinkoje žodžių, kuriuose yra vaiko vardo raidės.	Geba įvardinti įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Domisi raidėmis, simboliais aplinkoje, rašymu, keverzonėse ir piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai ir raidės.
5-asis žingsnis	Grupėje kurti kuo įvairesnę raidžių aplinką, kreipti vaiko dėmesį į aplinkoje esančius užrašus, simbolius, reklaminius užrašus ir pan. Kurti ir gaminti rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis. Skatinti vaiką pasirašyti savo piešinius, darbelius pirmąja vardo raide, visu vardu.	Geba rasti žodžius, prasidedančius ta pačia raide, sugalvoti pavadinimus paveikslėliams, knygelėms, įvardinti skaitomo teksto veikėjų bruožus. Geba nukopijuoti raides, paprastus žodžius (Planšetiniame kompiuteryje rašo savo vardą, trumpus žodelius.).
6-asis žingsnis	Grupės knygų kampelį nuolat papildyti įvairių žanrų knygomis, rašytiniais teks – tais, kartu su vaiku kasdien skaityti knygas, aptarti, kokie įvykiai aprašyti. Skatinti vaiką kuo dažniau kurti žodinius laiškus, telegramas, pranešimus, žinutes, kopijuoti žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygoje, bukletuose, skrajutėse, žurnaluose ir pan. Pasiūlyti veiklos, kurioje vaikui kiltų poreikis užrašyti įvairių objektų pavadinimus, simbolius.	Geba atpažinti keliolika abėcėlės raidžių, skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis, perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, spausdintomis raidėmis, parašyti savo vardą, nukopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Geba piešiniuose užrašyti atskirų objektų pavadinimus, planšetiniu kompiuteriu parašyti raides, žodžius.
Skaičiavimas ir matavimas		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.		
Esminis gebėjimas – geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Naudoti paveikslėlius, kuriuose pavaizduoti 1–3 daiktai ar dvi trys 1–3 daiktų grupės. Atkreipti dėmesį, koks daiktų skaičius grupėje. Mokyti apibūdinti erdvės objektus, nurodant į juos panašius iš kasdienės aplinkos ir	Geba palyginti dvi daiktų grupes pagal daiktų kiekį grupėje, padalinti daiktus į grupes po lygiai (po du, po tris). Pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras...). Gali atpažinti apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio),

	<p>vartojant palyginimus: „panašus į Rubiko kubą“, „apvalus kaip kamuolys“, „tokios pat formos kaip skardinė“ ir pan. Formuoti supratimą, kad figūros forma nepriklauso nuo jos spalvos ir dydžio. Prašyti palyginti kasdienėje aplinkoje pasitaikančių daiktų ilgį, aukštį, masę, storį, plotį ir t. t., juos dedant vieną prie kito, kilnojant. Žaisti judrius žaidimus, kai reikia pasirinkti teisingą kryptį savo kūno atžvilgiu.</p>	<p>kvadratinės (kvadrato) formos daiktus, vienodo dydžio ar spalvos daiktus. Geba palygina daiktus pagal ilgį, storį, aukštį, masę ir pan., vartoja dydžių skirtumams apibūdinti žodžius: didesnis – mažesnis, ilgesnis – trumpesnis, storesnis – plonesnis, aukštesnis – žemesnis ir pan. Pradeda skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę, kūno priekį, nugarą. Žino metų laikus ir būdingus jiems požymius.</p>
5-asis žingsnis	<p>Skatinti vaikus vartoti posakius: „atiduok man“, „paimk iš manęs“, „padėk į šoną“, „paimk dar“ ir pan. Pasiūlyti žaidimus, kuriuose kas nors skaičiuojama, kur reikia keisti savo ar daikto padėtį erdvėje. Žaisti stalo žaidimus, karchyti, pašyti, spalvinti trikampus, stačiakampius. Iš įvairių formų detalių ar piešiant (spalvinant) figūras kurti aplikacijas, ornamentus. Skatinti vaiką naudoti sąlyginį matą (trečią daiktą) daiktų dydžiams palyginti. Žaisti žaidimus, padedančius suvokti laiko trukmę.</p>	<p>Geba suskaičiuoti bent iki 5. Dėliodamas kelis daiktus, sugeba atsakyti į klausimus: Kiek iš viso? Kiek daugiau? Kiek mažiau? Geba pratęsti seką 1–2 daiktais (elementais). Skiria kelintinius skaitvardžius, trikampę, stačiakampę formas. Geba sugrupuoti daiktus, atsižvelgdamas į jų spalvą, formą arba dydį, sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio, ir atvirkščiai. Vartoja žodžius: ilgesnis – trumpesnis, siauresnis – platesnis ir pan., priešais mane, už manęs, šalia manęs ir pan. Skiria sąvokas šiandien, vakar, rytą.</p>
6-asis žingsnis	<p>Mokyti sekų sudarymo būdų. Skatinti aplinkoje ieškoti daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių geometrines figūras, žaisti žaidimus formuojančius supratimą apie ilgio, tūrio, masės reikšmę. Skatinti dažniau vartoti savaitės dienų pavadinimus. Kalbėtis apie metų laikų kaitą, įvairiu metų laiku atliekamus darbus.</p>	<p>Geba suskaičiuoti bent iki 10, palyginti mažai daiktų turinčias grupes pagal kiekį. Vartoja žodžius: daugiau/mažiau vienu, dviem, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Geba pratęsti dydžių, formų, spalvų sekas su 2–3 pasikartojančiais elementais, skiria plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Gali suklasifikuoti daiktus pagal dydį, formą arba spalvą, matuodamas atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojami vienu ar keliais sąlyginiais matais. Geba apibūdinti daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų ar vienas kito atžvilgiu.</p>

KŪRYBIŠKAS

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: meninė raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, kūrybiškumas, estetiškas suvokimas, mokėjimas mokytis.

Meninė raiška

Vertybinė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

Esminis gebėjimas – spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Dainuoti su vaikais trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono liaudies bei originalios kūrybos dainas, jas imituoti	Geba padainuoti trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono, laipsniškos melodinės slinkties autorines ir liaudies dainas,

	<p>judesiais. Žaisti įvairių tautų muzikinius žaidimus, atliekant kelis nesudėtingus judesius: eina, bėga rateliu, trepsi, ploja, mojuoja, sukasi po vieną ir už parankių. Žaisti vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus, šokti trijų–keturių natūralių judesių (bėga, sukasi, ritasi ir kt.) šokius. Eksperimentuoti dailės medžiagomis ir priemonėmis, kurti koliažus, spauduoja įvairiomis priemonėmis, konstruoja, lipdo nesudėtingas formas.</p>	<p>ritmiškai pritarti suaugusiojo grojimui, improvizuoti skanduojuant, plojuant, trepsint, spontaniškai kurti ritminius, melodinius motyvus. Šokant geba sukurti trijų–keturių natūralių judesių seką. Geba sukurti dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja. Piešdamas geba atvaizduoti šiek tiek atpažįstamus vaizdus, objektus, juos įvardinti. Kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą.</p>
5-asis žingsnis	<p>Sudaryti sąlygas vaikams klausytis gyvos muzikos, pakviečiant į darželį profesionalius muzikantus. Dainuoti su vaikais vienbalses ir dialogines dainas. Aplinkoje turi būti pakankamai muzikos instrumentų, žaislų, buities daiktų, savo gamybos instrumentų, su kuriais vaikai galėtų groti, pritarti dainoms, šokiams, muzikiniams žaidimams. Drauge su vaikais kurti ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms balsu ar muzikos instrumentu. Pasekus ar paskaičius pasaką, pažiūrėjus vaidinimą, skatinti vaikus patiems vaidinti. Drauge žaisti muzikinius žaidimus ir ratelius, parodyti ir skatinti laisvai, savaip kartoti veiksmus. Drąsinti kurti smulkesnių detalių, gamtinės medžiagos, mozaikas, mandalas, juostas, kilimėlius. Numatyti vaikų kūrybingumą skatinančių meno projektų. Sudaryti sąlygas kurti, reikšti savo potyrius, įspūdžius neįprastomis sąlygomis ir priemonėmis.</p>	<p>Geba atpažinti kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinius, padainuoti vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą.</p> <p>Gali pašokti sukamuosius (kai sukamasi poroje) ratelius, paprastų žingsnių (paprastasis, aukštas paprastasis, stangrus, pritupiamasis) autorinius ir penkių–šešių natūralių judesių (bėga, sukasi, pašoka ir kt.) šokius.</p> <p>Vaidindamas stalo, lėlių teatre, geba išplėtoti vyksmą dialogu, monologu, keisdamas balso intonacijas, susikurti ištisą žaidimo aplinką, panaudojant daiktus, drabužius, reikmenis. Muzikiniuose žaidimuose ir rateliuose geba sukurti ar savaip perteikti 3–4 veiksmų seką, vaizduojančią augimą, darbus, veikėjų judėjimą, stengiasi perteikti veikėjo nuotaiką.</p>
6-asis žingsnis	<p>Sudaryti vaikams sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos. Klausytis tylos, triukšmo, lyginti jų skirtumus. Pamokyti vaikus dvibalsio dainavimo, dainuojant trumputes daineles kanonu. Grupėje turėtų būti muzikos instrumentų, spalvotų natų, „dirigento lazdelė“, muzikos įrašų, klausymosi aparatūra, video įrašų apie žymius muzikantus ir jų muzikavimą. Atlikti nesudėtingos struktūros folklorinius žaidimus, ratelius, naudoti kitų tautų folklorinę medžiagą. Sudaryti galimybę pamatyti tautodailės, taikomosios dekoratyvinės ir vaizduojamosios dailės, šiuolaikinio</p>	<p>Geba įvardinti kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus, padainuoti sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoti. Gali padainuoti trumpas daineles kanonu, pagroti vaikiškais muzikos instrumentais pagroti 2–3 garsų melodijas, pašokti improvizuotai septynių–aštuonių natūralių judesių seką. Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, geba improvizuoti trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus. Geba kartu su kitais kurti bendrus dailės darbus, skirtingiems</p>

	meno (instaliacijų, abstrakčių skulptūrų, fotografijų ir kt.) kūrinius, menininkų kūrybos procesą artimoje aplinkoje, parodose, muziejuose.	sumanymams įgyvendinti arba pasirinkti dailės priemones ir technikas.
Iniciatyvumas ir atkaklumas		
Vertybinių nuostata – didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.		
Esminis gebėjimas – savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, arba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Pasiūlyti vaikams veiklos dviese, grupelėje ar su visa grupe, palaikant vaikų veiklos sumanymus, stebėti ir palaikyti vaiko iniciatyvą atlikti nesudėtingus darbus: išplauti teptukus, plauti žaislus ir pan.	Gėba pats pasirinkti ir kurį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais, gėba įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei. Siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiųjų paskatinimo, padrąsinimo.
5-asis žingsnis	Veiklą vaikams pasiūlyti tik kaip motyvuojančią idėją, kurią jie galėtų sukonkretinti ir savaip įgyvendinti. Pagalbą vaikui teikti ne ką nors darant už jį, bet keliant mąstyti skatinančius klausimus, pateikiant keletą alternatyvių pasiūlymų, skatinant bandyti daug kartų.	Gėba pats pasirinkti ir kurį laiką kryptingai plėtoti veiklą vienas ir su draugais. Gali pereiti nuo paties pasirinktos prie suaugusiojo jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei pasiūlytos veiklos.
6-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas grupėje vaikų sumanymus ir auklėtojo pasiūlytą veiklą plėtoti po keletą dienų, neardant vaikų susikurtos aplinkos, nebaigtų darbų. Siūlyti vaikams kruopštumo, susikaupimo reikalaujančių darbų, pvz.: įverti siūlą, įsiūti sągą, prisukti veržlę ir pan.	Gėba plėtoti ir tęsti paties pasirinktą veiklą. Gali pasiūlyti vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą. Siekia savarankiškai įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisekus bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį.
Tyrinėjimas		
Vertybinių nuostata – smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.		
Esminis gebėjimas – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Sukurti aplinką, kurioje vaikams būtų prieinamos įvairios medžiagos ir priemonės, kuriomis pasinaudodami galėtų tyrinėti, eksperimentuoti. Skatinti inicijuoti klausimą, išbandant ir eksperimentuojant, patiems rasti atsakymą.	Gėba pats pasirinkti žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas, paaiškina, kodėl pasirinko.
5-asis žingsnis	Sudaryti galimybę suskaičiuoti, prognozuoti, pvz., į kiek dalių reikės padalyti pyragą, po kiek saldinių imti, kad visi gautų po lygiai. Skatinti	Gėba suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties, suvokia medžiagos, iš kurios padarytas daiktas, pasirinkimo tikslingumą, gėba išskirti

	pasitelkti simbolius, palyginti, atkartoti. Vaikams pateikti tinkamų knygų, paveikslų, plakatų, žemėlapių, kuriais jie galėtų remtis pagrįsdami savo požiūrį.	akivaizdžius daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų bruožus, savybes.
6-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas ir skatinti tyrinėti gamtos ir socialinės aplinkos objektus, jų kaitą, savybes. Vykdyti projektinę veiklą, skirtą ilgalaikiams stebėjimams. Mokyti vaikus fiksuoti pastebėjimus, pildyti lenteles ir pan. Skatinti vaikus, kad jie patys ieškotų atsakymų į iškilusius klausimus knygoje, internete.	Geba atlikti paprastus bandymus ir paaiškinti, ką atrado, sužinojo, rezultatus pavaizduoti nesudėtingose lentelėse, diagramose, pristatyti savo tyrinėjimų rezultatus. Geba palyginti daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus, atsižvelgdamas į savybes, juos tikslingai sugrupuoti.
Kūrybiškumas		
Vertybinė nuostata – jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.		
Esminis gebėjimas – savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Skatinti išbandyti įvairių veiklų, įvairius daiktų panaudojimo būdus, siekiant, kad vaikai pastebėtų, jog tą patį daiktą, priemonę, dalyką galima panaudoti įvairioms reikmėms ir tikslams. Pateikti netikėtus klausimus, skatinti vaiką išsakyti originalias mintis, nupiešti, išvaizdinti, atlikti kuo įvairesnius judesius, sukurti melodijas ir t. t.	Geba išvelgti naujas įprastų daiktų bei reiškinų savybes, sugalvoti įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų.
5-asis žingsnis	Užduoti daug atvirojo tipo klausimų: „Kaip..?“ „Ką dar..?“ „Kas būtų..?“ ir pan.). Ugdyti fantaziją, žaidžiant ir kuriant nerealias situacijas. Pateikti įvairių medžiagų, žaislų priemonių, skatinant vaiką kurti iš jų naujus produktus po vieną ar grupelėse.	Gali lengvai pakeisti, pertvarkyti savitas idėjas, pasiūlyti kelis variantus. Geba pasidžiaugti savitu veikimo procesu ir rezultatu.
6-asis žingsnis	Siūlyti įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke, skatinant pamatyti naujus, iki tol nepastebėtus įvairius gamtos reiškinius skirtingais metų laikais, stebėti augalų, paukščių gyvenimą. Kurti žaidybines ir tyrinėjimo aplinką suteikiant įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų. Skatinti perkurti pasakas. Organizuoti projektus, grupinę veiklą. Mokyti mokytis ir dirbti grupėje	Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja. Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip.
Estetinis suvokimas		
Vertybinė nuostata – domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.		
Esminis gebėjimas – pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.		

Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas klausyti, stebėti skirtingus meno kūrinius, paskatinti reikšti savo išgyvenimus. Padėti vaikui ugdytis pasitikėjimą savimi, pritarti, padrašinti tęsti savo kūrybą.	Gali keliais žodžiais ar sakiniiais pasakyti savo išpūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėrašį, pasaką, matytą šokį, vaidinimą, dailės kūrinių, pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales.
5-asis žingsnis	Skatinti vaikus savo žaidimuose vaidinti muzikantus, šokėjus, dainininkus, vaizduojant. Kartu su vaikais žiūrėti lėlių ir dramos vaidinimus, klausytis vaidinimų įrašų, žiūrėti animacinius filmukus. Sudaryti galimybę vaikams stebėti vaizduojamosios (tapybos, grafikos, skulptūros) ir taikomosios – dekoratyvinės (keramikos, tekstilės, odos, amatų, liaudies meistrų dirbinių ir kt.) dailės kūrinius, reprodukcijas ir kt.	Geba pastebėti kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus), dalintis išpūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo. Gali išreikšti savo nuomonę apie muzikos kūrinių, dainelę, šokį, vaidinimą, dailės darbelį, aplinką, drabužį, tautodailės ornamentais papuoštus daiktus.
6-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas vaikams dalyvauti ar stebėti kuo daugiau ir įvairesnių muzikinių, vaidybinių renginių, koncertų, lankytis parodose, muziejuose, teatre, miesto šventėse, mugėse ir kitur. Demonstruoti vaiko kūrinius, ruošti visų vaikų arba autorines parodėles. Kurti ir realizuoti įvairius projektus.	Geba pastebėti papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasakyti, kas jam gražu. pasakyti vieną kitą argumentą, kodėl gražu. Geba vertinti savo ir kitų veiklą ar kūrinius.
Mokėjimas mokytis		
Vertybinių nuostata – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.		
Esminis gebėjimas – mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Skatinti pasakyti, ko jis nori išmokti, sudaryti sąlygas mokytis to, ko jis nori. Nesikišti į vaiko veiklą, žaidimą ar ko nors mokosi, tačiau stebėti ir padėti ar padrašinti, kai vaikas prašo ir kai tai būtina.	Geba pasakyti, parodyti, ko nori išmokti, pasiūlyti žaidimų ir veiklos idėjas, imtis iniciatyvos joms įgyvendinti, geba pakomentuoti padarinius.
5-asis žingsnis	Numatyti įvairios veiklos, kuri padeda mokytis tyrinėti ir pažinti aplinką. Skatinti kalbėti apie savo žaidimus, kitą veiklą ir taip plėtoti jų refleksijos gebėjimus.	Geba pasakyti, ko nežino ar dėl ko abejoja. Aptaria padarytus darbus, geba planuoti, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu...
6-asis žingsnis	Sudaryti sąlygas vaikui žaisti sudėtingus žaidimus ir kartu mokytis tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų. Supažindinti vaikus su enciklopedijomis, internetu, leidžiama, siūloma bei mokoma jais naudotis.	Geba reikšti mintis apie tai, ką norėtų išmokti, ką darys, kad išmoktų, numato, ką veiks toliau, kai išmoks, rasti reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose, geba pasiūlyti idėjas ir jas sujungti bei numato strategijas joms įgyvendinti.

ATVIRAS

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys: santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais, emocijų suvokimas ir raiška, aplinkos pažinimas, problemų sprendimas.		
Santykiai su suaugusiais		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.		
Esminis gebėjimas – pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Pasiūlyti vaikams veiklos, per kurią reikia kalbėti apie šeimą. Kviesti tėvus dalyvauti grupės veikloje. Kviesti į grupę vaikams įdomius žmones ir skatinti vaikus ką nors veikti drauge.	Paklaustas geba suaugusiajam pasakyti savo nuomonę. Geba laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus.
5-asis žingsnis	Kalbėtis su vaikais apie tai, kuo naudingos elgesio taisyklės, kodėl būtina jų laikytis, kas nutinka, kai jos pažeidžiamos. Grupės vakaronėse skatinti deklamuoti eilėraščių kartu su šeimos nariais.	Geba laikytis sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų, pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, išsigandęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam. Gali drąsiai bendrauti su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme.
6-asis žingsnis	Kartu su vaikais sudaryti dienotvarkę, tartis dėl jos pakeitimų. Kartu kurti elgesio grupėje taisykles. Aiškintis bendravimo su nepažįstamais žmonėmis taisykles ir galimus pavojus.	Geba pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais, kasdienėse situacijose tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę. Žino kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis kai nėra šalia juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.
Santykiai su bendraamžiais		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.		
Esminis gebėjimas – supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Komentuoti priimtinius ir nepriimtinius vaiko veiksmus, primenant elgesio taisykles. Mokyti pasakyti sau „ne“, kai norisi pasielgti netinkamai. Vengti lyginti vaikus, vartojant žodžius „geresnis“, „blogesnis“.	Geba kartu su bendraamžiais žaisti bendrus žaidimus, pasitarti dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. Geba išlaukti savo eilės, dalintis žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą.
5-asis žingsnis	Siūlyti įvairios veiklos, turinčių vaiko patirtį apie bendruomenę, žmones, jų veiklą, panašumus ir skirtumus. Pasiūlyti veiklos, kurioje keliems vaikams reikia siekti vieno tikslo, skatinti bendradarbiavimą.	Geba sėkmingai įsitraukti į vaikų grupę ir nuolat kartu žaisti, dalintis žaislais. Pats geba rasti nesutarimo, konflikto sprendimo būdą arba prašo suaugusiojo pagalbos.
6-asis žingsnis	Paskatinti vaikus aiškintis, kas yra gerai, o kas blogai. Kartu su vaikais kurti taisykles, susitarimus, pasiryžtant jų	Geba susitarti su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų ir veiklos, pasidalinti žaislais ir pakovoti už kitų teisę žaisti

	laikytis. Pasiūlyti veiklų, kuriose reikėtų ką nors daryti drauge. Kalbėtis apie draugus ir draugystę.	paėiliui. Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
Emocijų suvokimas ir raiška		
Vertybinių nuostatų – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Paskatinti kasdien po kelis kartus žymėti savo nuotaiką, parenkant ją atitinkantį nuotaikų veidelį. Pasiūlyti idėjų ir žaidimų nuo taikoms ir jausmams tyrinėti. Skaityti knygeles apie jausmus ir jų išraišką. Skatinti pasakyti, kaip jaučiasi jis ir kiti, pabandyti imituoti kitų žmonių nuotaiką.	Geba pavadinti pagrindines emocijas, atpažinti kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Pradedama suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).
5-asis žingsnis	Pasiūlyti žaidimų, kuriuose vaikas būtų skatinamas išreikšti savo jausmus: emocijas reikšti dainuojant, piešiant, šokant, komentuoti jausmų paveikslėlius. Kalbėtis apie savijautą, skaityti „Jausmų knygeles“, žaisti vaidmenų žaidimus, įsijaučiant į kito savijautą.	Geba atpažinti ir pavadinti savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Pradedama kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia.
6-asis žingsnis	Paskatinti samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Paskatinti bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. Aptarti su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda.	Geba apibūdinti savo jausmus, pakomentuoti juos sukėlusias situacijas bei priežastis. Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos geba nustatyti, kaip jaučiasi kitas. Atsiranda poreikis kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.
Aplinkos pažinimas		
Vertybinių nuostatų – nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.		
Esminis gebėjimas – įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Sudaryti galimybę stebėti augalus ir gyvūnus gamtoje ir namų (ūkio) aplinkoje, žiūrėti paveikslėlius ir klausyti skaitymo apie naminius ir laukinius gyvūnus, patiems dalyvauti juos prižiūrint. Skatinti stebėti dienos orus, metų laiką ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta. Sudaryti galimybę tyrinėti, kaip daiktai juda ir	Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus (namai, parduotuvės ir pan.). Geba pasakyti miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę. Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius. Atpažįsta gamtoje ar paveiksluose dažniausiai sutinkamus gyvūnus, medžius, daržoves, grybus, gėles, pasako jų pavadinimus.

	kaip juos pajudinti, pvz., pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant.	Pasako metų laikų pavadinimus ir būdingus jiems požymius, skiria daugiau gamtos reiškinių (rūkas, pūga, šlapdriba).
5-asis žingsnis	Organizuoti vaikų išvykas į gamtą (gyvūnai, augalai, grybai, jų požymiai, poreikiai), muziejus (daiktai ir jų istorija), ūkius (naminių gyvūnų priežiūra, kultūrinių augalų auginimas), tėvų darbovietes (profesijos), skiriant jiems nedideles užduotis, ką turėtų pastebėti, ko paklausti. Vaikams sukurti situacijas ragauti daržoves, vaisius, iš jų pagamintus patiekalus. Skatinti domėtis šeimos tradicijomis ir apie jas kalbėti.	Geba atskirti naminių ir laukinių gyvūnų gyvenimo skirtumus, atskirti daržoves, vaisius, uogas, nusako, kaip juos naudoti maistui. Geba papasakoti apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas. Gali pasakyti savo gatvės pavadinimą, įvardinti kelis žinomus gimtojo miesto objektus.
6-asis žingsnis	Sudaryti vaikams galimybes pažinti gamtinę ir socialinę aplinką stebint artimiausius objektus. Siūlyti vaikams tyrinėti žemėlapius, gaublį. Supažindinti su giminės medžiu. Ekskursijos į tėvelių darbovietes. Turėti grupėje kampelį su Lietuvos atributika. Supažindinti vaikus su senoviniais rakandais, leisti juos išbandyti, lyginti juos su dabartine technika. Naudoti vaizdo įrašus apie Respublikoje švenčiamas tradicines šventes (pvz.: Užgavėnės Rumšiškėse, žirgų lenktynės Dusetose ir kt.) Supažindinti su atliekų panaudojimo galimybėmis ir siūlyti daryti įvairius darbelius iš jų.	Geba papasakoti apie naminių gyvūnų naudą žmonėms ir augalų naudojimą maistui, pasakyti tėvų profesijas, įvardija savo giminaičius, žino savo namų adresą, savo šalies ir sostinės pavadinimą. Geba papasakoti apie tradicines šventes. Pastebi ir gali įvardinti aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir tarp augalų. Gali surūšiuoti atliekas.
Problemų sprendimas		
Vertybinių nuostata – nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.		
Esminis gebėjimas – atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		
Pasiekimų žingsnis	Vaiko ugdymo gairės	Vaiko pasiekimai
4-asis žingsnis	Komentuoti vaikų taikytus problemų sprendimo būdus ir jų pasekmes, kad vaikai geriau suprastų, kodėl pavyko įveikti sunkumus. Vaikams susidūrus su problema, skatinti juos prisiminti, kokius panašios problemos sprendimo būdus jie taikė anksčiau.	Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema, bando ją įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus. Supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisėkus geba paprašyti suaugusiojo pagalbos.
5-asis žingsnis	Siūlyti vaikams sudėtingos veiklos, drąsinti jos imtis, drąsiai bandyti, eksperimentuoti, tartis su kitais. Skaityti kūriniių apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius ir jų pasekmes. Padėti vaikams	Ieško ir kartais geba rasti tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. Nepasisėkus geba rasti, ką galima daryti toliau, kitaip arba prašo suaugusiojo pagalbos.

	geriau suprasti kiekvieno pasiūlyto sprendimo pasekmes.	
6-asis žingsnis	Užduoti vaikams atvirusius klausimus, padedančius apmąstyti problemą: Kas atsitiko? Kaip tu jautiesi? Kaip jaučiasi kiti? Vaikui susidūrus su problema, klausti: Ką tu darei? Ar tai padėjo įveikti problemą? Ką dar galima daryti? Ar tai padės įveikti problemą? Siūlyti probleminių užduočių, kurias įveikti turėtų jie patys.	Atpažįsta, su koku sunkumu ar problema susidūrė. Geba rasti tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes. Gali pasiūlyti ar priimti pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų.

13. Metodai:

- 13.1. žaidybiniai metodai;
- 13.2. kūrybiniai-interpretaciniai metodai;
- 13.3. modeliavimo ir eksperimento metodai;
- 13.4. skatinimo-inicijavimo-motyvavimo metodai;
- 13.5. pagalbos-paramos metodai;
- 13.6. žodiniai metodai;
- 13.7. aiškinamieji metodai;
- 13.8. pokalbio, diskusijos metodai;
- 13.9. pasakojamieji metodai;
- 13.10. vaizdiniai metodai;
- 13.11. inscenizavimas;
- 13.12. praktiniai metodai;
- 13.13. projektiniai metodai;
- 13.14. aktyvieji metodai.

14. Priemonės. Ugdymo turinio įgyvendinimui naudojama Švietimo ir mokslo ministerijos rekomenduojama literatūra bei laisvai pedagogo pasirenkama papildoma ugdymo medžiaga ir priemonės.

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

15. Mokyklos vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiama iš vaikų veiklos ir jos rezultatų.

16. Vaiko pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus ir daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas:

16.1. vaiko pasiekimų vertinimas ir rezultatų fiksavimas atliekamas vadovaujantis Mokyklos Ikimokyklinio ugdymo vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašu, patvirtintu 2021 m. spalio 1 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-79.

17. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebima ir fiksuojama atsižvelgiant į vaiko 18-os ugdymosi pasiekimų sričių rezultatus, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus.

18. Pagrindiniai vaiko pasiekimų vertintojai yra grupių mokytojos. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai), logopedas ir meninio ugdymo mokytojas.

19. Vaikas įvertinamas kasmet mokslo metų pradžioje (pirminis vertinimas), pagal poreikį mokslo metų viduryje (tarpinis vertinimas) ir mokslo metų pabaigoje (pakartotinis vertinimas).

20. Pedagogai periodiškai stebėdami ir fiksuodami jo pasiekimus nustato, kuriame pasiekimų žingsnyje yra vaikas, palygindami jo kalbos, bendravimo, elgesio situacijas, kūrybos darbelius su pasiekimų žingsnių aprašymais bei grafiniu (diagramos) žymėjimu.

21. Informacijos apie vaikų pasiekimus ir pažangą rinkimo metodai ir būdai: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje (faktų rinkimas, atskirų situacijų aprašymas, pokalbiai su vaiku, vaiko kūrybiniai darbai ir kt.), pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos ir kūrybos darbelių analizė.

22. Vertinimo medžiaga kaupiama vaiko pasiekimų skaitmeniniame aplanke, kuriame mokytojų, meninio ugdymo mokytojo ir tėvų įvertinimai apie vaiko pasiekimus, vaiko dailės darbeliai, pasakojimai, samprotavimai, įdomesnės mintys, vaiko rašytinės kalbos pavyzdžiai, fiksuojama daroma pažanga ir ugdymo perspektyva pagal visas vaiko ugdymosi pasiekimų sritis.

23. Vertindami vaikų pasiekimus ir pažangą, mokytojai ir kiti specialistai laikosi konfidencialumo ir asmens duomenų apsaugos reikalavimų.

V SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

- 1) Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa. Klaipėda, 2000.
 - 2) Dodge D. T., Rudick S., Berke K. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2006.
 - 3) Dodge D. T., Colker L. J., Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2007.
 - 4) Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2014.
 - 5) Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
 - 6) Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-98.
 - 7) Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
 - 8) Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidyba, 2003.
 - 9) Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, 1996.
 - 10) Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija: www.smm.lt.
 - 11) Informacija apie ikimokyklinį ugdymą: www.ikimokyklinis.lt.
 - 12) Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142.
-